పదమూడవ మెట్టు

మల్లాది సూరిబాబు

ఎందుకనో ఆ రోజు అందరి కంటె ముందుగానే తెల్లారింది. కటకటాల్లో ఉండేవారికి ఓ గడియ ముందు తెల్లారినా, ఓ జాము ఆలస్యంగా పొద్దు పోయినా అంతా ఒకటే. ఇక్కడ తెలిసేదల్లా ఒకటే—వెలుగు ఉంటే పగలు, చీకటైతే రేయి.

తిథి వార నక్షత్రాల్లేవు. పున్నమి లేదు. అమావాస్య లేదు. ఉన్నదంతా ఒకటే ఆలోచన.

అదే. . .ఈ బతుకు ఎప్పుడు తెల్లవారు తుందో?

తనకే కాదు, ప్రపంచానికికూడా తెల్లవారినట్టుంది.

ఎక్కడో దూరంగా, ఈ రాతిగోడ లకు, మానవుడు నిర్మించిన ఈ కట్టాలకు దూరంగా స్వేచ్ఛగా తియ్యని కోయిలకంఠం. కోయిల కూస్తోందంటే, కుహూ కుహూ మని ఆలపించిందంటే ఈ జగతికి మళ్ళీ వసంతం వస్తోం దన్న మాట.

తన జీవితంలోకూడా ఎప్పుడో, ఎన్నో, ఎన్నో యుగాల వెనక వసంతం వచ్చినట్టు గురుతు.

ఏమైందో ఆ వసంతం?

ఇన్ని యుగయుగాల గాథ ఏమైందో?

ప్రశ్నించడానికికూడా శక్తిలేని మాన సిక స్తబ్దత. ఆలోచనల అంజడిలో గతి తప్పిన హృదయవేగం. లక్షలాది ప్రశ్నలకు సమాధానం శూన్యం... కొత్వాల్లో గంటలు కొడుతున్నారు. అప్పుడే ఆరు గంటలైంది. తలుపులు తీసిన చప్పుడు, ఇనపనాదాల బూట్ల చప్పుడు, ఏకాంతవాసంలో క్షణకాలం స్వేచ్ఛ పొందిన ఖైదీల కోలాహలం, అంతలోనే ఆజ్ఞలు, అంతలోనే గర్జనలు, అంతలోనే నిశ్శబ్దం.

అందరి దృష్టి అటువంకనే. ఈ వాయలకు వచ్చేవారు లేరు. ఇక్కడి బతుకులు తలిచేవారు లేరు.

ఏకాంతవాసంలో అంతకన్న ఏకాంతవాసం, భయంకర ఏకాంతవాసం. ఈ దిక్కు చూడటానికి అందరికీ ఏదో చెప్పలేని భయం. కానీ, తనకు భయం లేదు.

ఆజన్మాంతం ఇదీ తనకు గృహం.

గృహప్రవేశం నాడు ఆ గదిపై నున్న అక్షరాలు చూడగానే మనస్సు ఒక్క క్షణం జలదరించిన మాట వాస్తవం.

ఒక్క భాషలో చెబితే చాలదని కాబోలు, రెండు మూడు భాషల్లో వ్రాసి ఉంది. ఇంగ్లీషు భాషలో వ్రాసిన పెద్దపెద్ద అక్షరాలు ఒకటికి పది సార్లు తను చదువుకున్నాడు.

'కండెమ్‌డ్ సెల్స్'. మూడే మూడు గదులు. మధ్యగది తనది. అటూ ఇటూ ఎవరున్నారో తనకు తెలియదు.

కానీ, తను వచ్చేసరికి చాలా బడలికతో నలిగి, వేదనతో క్రుంగి కృశించి ఇటునైపు సాగివచ్చాడు.

తనకు సుస్వాగతం. . . నిశ్శబ్దం.

ఆ క్షణం నుంచి తను అందరికన్నా వేరు. అన్నిటికీ దూరం. అనుక్షణం గుర్తుకు వచ్చేదల్లా, అనుక్షణం మనస్సును మథనం చేసేదల్లా ఒకే ఒక్క మాట— ఈ ఒక్క మాట తన ఒక్కడికి మాత్రమే వెయ్యి పిడుగుల శబ్దంతో ఆ నాడు, ఈ నాడుకూడా వినిపిస్తూనే ఉంది. . .

ఏమిటి? ఆశ్చర్యంగా ఉందే!

ఈ విశాల ఏకాంత సౌధం నైపు ఎవరివో కర్కశ పదధ్వనులు వినిపిస్తు న్నాయే! ఏ సందేశాన్ని తీసుకువస్తు న్నాయో? ఏ శిక్షను అమలుపరచడానికి వస్తున్నాయో?

శిక్ష!

మరణశిక్ష! ఆలోచన ఆగింది. మళ్ళీ మనస్సు ప్రశ్నించింది.

గడువు తీరిందా?

పదధ్వను లాగిపోయాయి. మెత్తని మనస్సు కర్కశ కంఠంతో పిలిచింది. . . ఖైదీ!

ఆ పిలుపు తనకు వెయ్యి సిడెలు మోటినట్టనిపించింది. తోటి మానవుని కంఠం విని ఎంత కాలమైంది! తోటి మానవుడు తనని పలకరించి ఎంత కాల మైంది!

ప్రయత్నం చేసి గుర్తు తెచ్చుకుంటే గాని గుర్తుకు రావడం లేదు, తనుకూడా మానవుడేనని.

ఈ సారి కంఠం ఇంకా కర్కశంగా గర్జించింది. మళ్ళీ అదే మాట. ఖైదీ!

అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ, కటకటాం దగ్గరికి వెళ్ళి నిలబడ్డాడు.

ఎందుకు పిలిచారు? అని ప్రశ్నించ లేదు.

జైలరు నెమ్మదిగా అన్నాడు: 'మీ వకీలుగారు వచ్చారు.'

వకీలుగారు?

ఎందుకని?

మరిచిపోయిన దోవగుండా నడుచు కుంటూ వెళ్ళాడు. తను ఎక్కడికి వెళ్ళినా రాజమర్యాదలే.

ఎటు కదలినా సపరివారంగా కదలవల సిందే!

వకీలుగారు ఒక్కడూ ఒంటరిగా కూర్చున్నాడు. ఏదో, చాలా పోగొట్టు కున్నట్టు కనిపిస్తున్నాడు. తనని చూసి నవ్వడానికి ప్రయత్నం చేశాడు.

'బాగున్నావా, రఘూ?' అని ప్రశ్న వేశాడు.

రఘూ!

తను కాకుండా ఈ గదిలో ఇంకెవ రన్నా ఉన్నారా అని ఒక్కసారి వెనక్కి తిరిగి చూశాడు. అంతలోనే పీడకలలాగా గుర్తుకు వచ్చింది, స్వేచ్ఛాజీవిగా ఉన్న ప్పుడు ఈ ఖైదీ పేరే 'రఘు' అని. ఈ నాలుగు సంవత్సరాలుగా చిత్ర గుప్తుని చిఠాలోకూడా ఆ పేరు చెరిపే శారు. ఇప్పుడు మిగిలిందల్లా ప్రాణం లేని మూడంకెలు. మూడు, తొమ్మిది, మూడు.

ఆఖరిసారిగా తన పేరు మరిచిపోయే ముందు జైలరుని తను అడిగాడు— 'ఇక్కడ ఇన్ని వేల మంది ఉండగా, ఇంత చిన్న సంఖ్య ఇచ్చారేం నాకు?' అని.

జైలరు నవ్వలేదు. తనని మంద లించనూ లేదు.

నెమ్మదిగా, జాలిగా అన్నాడు: 'ఈ జైలులో ఇంతవరకు మరణశిక్ష అనుభవించడానికి వచ్చిన వారి సంఖ్య మూడు వందల తొంభై మూడు— నీతో సహా.'

ఆ వాక్యం అర్థం కావడానికి తనకి క్షణ కాలం పట్టింది.

తను ఈ సారి ఇంకో ప్రశ్న వేశాడు. రెండే రెండు మాటలు.

'అందరూ మరణించారా?'

ఈ సారి చిరునవ్వు నవ్వడం ఆయన వంతు.

పది, పదిహేను మంది మినహా మిగతా అందరూ బతికే ఉన్నారు.

ఒక్క క్షణం ఆశ కలిగింది.

'అయితే, నే నెవరి పక్షమో?'

'అదీ. . . అదృష్టం నిర్ణయిస్తుంది' అన్నాడు జైలరు.

అదృష్టం!

తన జీవితంలో ఆ మాట అర్థమే లేదు.

ఎప్పుడూ తనకు అదృష్టం ఆమడ దూరమే.

సిరి ఉంటే ఏం? సంపద ఉంటే ఏం? మనస్సుకి శాంతి లేనినాడు ఈ బతుకుకి ఫలితమేమిటి?

చిన్నవాడే తను చూస్తూండేవాడు— తన స్నేహితులని, స్నేహితురాళ్ళని వాళ్ళ తల్లిదండ్రులు ఎంతో గారాబం చెయ్యడం, ముద్దు చెయ్యడమూను.

బారసాలనాడు పెట్టిన పేరేదైనా తన తల్లిదండ్రులు పెట్టిన ముద్దు పేరు నష్టజాతకుడు, దరిద్రుడు. ఆ పేర్లు వింటూంటే తనకు భయం కన్న ఆశ్చర్యం ఎక్కువ వేసేది. అందరి ఇళ్ళలో కన్నా తన ఇంట్లో ఎక్కువ సిరి సంపద లున్నాయి. ఎక్కువ మంది నౌకర్లు, చాకర్లు ఉన్నారు. అందరి ఇళ్ళలో కన్నా ఎక్కువ అశాంతి ఉంది.

ఎక్కువ దుఃఖం ఉంది. ఎక్కువ ద్వేషం ఉంది. ఎక్కువ బాధ ఉంది. వీటన్నిటికి కేంద్రం తను; లక్ష్యం తను.

తను నిత్యం దైవాన్ని అర్థించే వరం— ఇక్కడినుంచి దూరంగా, చాలా దూరంగా పారిపోవాలి.

ఈ తలిదండ్రుల నుంచి ఎంతో దూరంగా పారిపోవాలి. ఒకటికి రెండు సార్లు ప్రయత్నాలు జరిగినాయి. కానీ, ఫలితం దక్కలేదు. భయంకరమైన దండన మాత్రం మిగిలింది.

ఎందుకో ప్రపంచమంటే అంతులేని ద్వేషం. అనుక్షణం తనని ఆడిపోసుకునే ఈ సంఘంమీద పట్టరాని కోపం. తనకి గ్రాహ్యం తెలిసేసరికి ప్రపంచం చెప్పిన పాఠం— తండ్రి జూదరి, తల్లి వ్యభిచారిణి.

మరైతే తనో? అర్థించకుండా లభించిన వరం. అందుకనే ఆ ఇంటివారికి తన మనుగడే ఒక శాపం.

అనేక పర్యాయాలు తన తల్లి దీవించిన దీవెన అదే—'దస్త్రీ పీడ వదిలిపోయేది.'

నాటి ఆ సిరులేమైనాయో? ఆ సంపద లేమైనాయో?

తండ్రి దూరమయ్యాడు. తరవాత అదృశ్యమయ్యాడు. తల్లి వ్యభిచారిణే కాదు, బికారికూడా అయింది.

ఒకనాటి రాత్రి తనకి కలత నిద్దర్లో వినిపించినవి ఎవరివో గుసగుస మాటలు, ఎవరో కదిలిన శబ్దం. కన్ను తెరిచి చూస్తే మిగిలినవి తను, నిశ్శబ్దం.

ఆ నాటికి, ఈ నాటికి తెలియదు — తన తల్లి ఏమైందో! అనుక్షణం తనని ద్వేషించి, తన పసి మనస్సుని రాచి రంపాన పెట్టి నరకయాతన పాలు చేసిన తల్లిని తలుచుకుంటే— తనకు ఎందుకనో కన్నీరు తిరిగింది.

కన్నీరు తనకే కాదు, వకీలుగారి కళ్ళలోకూడా కనిపించింది.

'అయాం సారీ, రఘూ! నేనుకూడా ఓడిపోయాను' అన్నారు వకీలుగారు.

'ఎందుకని?'

ఆయ నేం మాట్లాడలేదు.

తన చేతిలో ఉన్న కాగితాన్ని ఖైదీ కిచ్చారు.

సెక్షను త్రినాట్ టు ఐ. పి. సి. ప్రకారం డిస్ట్రిక్టు జడ్జిచే విధించబడిన మరణశిక్షను హైకోర్టువారు ఖాయ పరచగా, దానిపై ముద్దాయి సుప్రీం కోర్టుకు చేసుకున్న అపీలును కొట్టి వేస్తూ, మరణశిక్షను ఖాయపరుస్తూ సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు 'నో అబ్జెక్షన్ సర్టిఫికెట్టు.'

మంటాక్టు ఖాయపరచడమైంది

ఏ నాడో మరణించిన తనకు మరణ శిక్ష ఏమిటి?

అంతులేని నవ్వొచ్చింది. ఆపుకోలేనంత ఆవేశం కలిగింది.

అన్యాయం, అన్యాయం అని హృదయం ఆక్రోశించింది.

కాగితం మరొక్కసారి చూశాడు. ఆ గదిలో ఉన్న అందరి వంక చూశాడు. తనకి ఏమీ కనిపించడం లేదు. కనిపించే దల్లా ఒక్కటే వాక్యం. వినిపించేదల్లా ఒక్కటే వాక్యం. 'మరణశిక్ష ఖాయపర చడమైంది.'

తనకేనా మరణశిక్ష విధించబడ్డది? తనేం నేరం చేశాడని ఈ శిక్ష?

వకీలుగారేదో చెబుతున్నారు. 'అధైర్య పడకు. క్లెమెన్సీ పిటిషన్ పెడదాం. నాకు చాలా నమ్మకం— నీకు తప్పకుండా న్యాయం జరుగుతుందని.' ఖైదీ ఏం మాట్లాడలేదు. వెనక్కి తిరిగి తన ఏకాంతసౌధం వైపు నడవడం మొద లెట్టాడు.

దూరంగా, అస్పష్టంగా వకీలుగారి కంఠం వినిపిస్తోంది— 'గుడ్‌బై, రఘూ! గాడ్ బ్లెస్ యు!'

తను వెనక్కి తిరిగి చూడలేదు. వీడ్కోలు చెప్పలేదు. ఎందుకంటే, వకీలు గారి పట్ల తన కేం కృతజ్ఞత లేదు. తన మనసులో మెసలుతున్న మాట— 'గాడ్ బ్లెస్ యు!' కోపంతోపాటు నవ్వు కూడా వచ్చింది.

అదృష్టహీనుడితో భగవంతుని కేం పని? అందుకనే, ఎన్నడూ ఆయన తన మొర ఆలకించలేదు.

ఆయనె నిజంగా ఉండి, మనుష్యుల కష్టసుఖాల్ని ఆదుకుంటూ ఉంటే ఇంత అశాంతి, ఇంత ద్వేషం, ఇంత దుఃఖం ఎందుకుంటాయి, ఈ మానవ ప్రపంచంలో?

కటకటాల తలుపు బంధించబడింది. బూట్ల చప్పుడు దూరమైంది. తనకు తోడుగా మిగిలింది నిశ్శబ్దం.

ఒకటికి రెండు సార్లు మనస్సు విలపించింది, ఒక ప్రశ్నపై.

'మరణశిక్ష విధించడానికి తను చేసిన నేరమేమిటి?' ఎంత ప్రయత్నం చేసినా, స్మృతిపథంలో లీలగా, అస్పష్టంగా ఏవేవో స్మృతులు, ఏవేవో ఆలోచనలు.

ఆ నాడు తన కింకా గుర్తే.

తండ్రి ఏమయ్యాడో తెలియదు. తల్లి మాయమైంది. తను ఏమీ కాక పోయినా తన కెంతో కావలసిన వ్యక్తి కోసం వాడవాడలా గాలించాడు. దిక్కు దిక్కులా పిలిచాడు. వారి జాడ తెలియ జరచమని ఎందర్నో అర్థించాడు.

సహాయానికి బదులు లభించింది తిరస్కారమే, అవమానమే. కనికరించిన వాళ్ళు లేరు, కరుణ జూపిన వారూ లేరు.

పైగా అంతా వెక్కిరించిన వారే ఎద్దేవా చేసిన వారే. ఆ క్షణం తనలోని మానవుడు దూరమయ్యాడు. తనకు అండగా నిలిచింది దానవుడే. మానవుణ్ణి హేళన చేసిన సమాజం దానవుణ్ణి చూసి భయపడింది. ఇష్టం లేకుండానే గౌరవ మిచ్చింది.

అందరి అదృష్టహీనుల కథ లాటిదే తన కథను. జేబుదొంగతనాలతో అక్షరాభ్యాసం చేశాడు సింగసదోర.

తనలో చురుకు పాలెక్కువ. అందరికన్న ముందుగానే జేబుదొంగతనాల్నించి బాంకు దోపిడీల దాకా పెరుగుతూ వచ్చాడు. చీకటిలో కరిగిపోవలసిన జేబుదొంగ ప్రపంచాన్నే భయపెట్టేటంత బందిపోటుగా మారాడు.

ఈ ప్రగతి అంతా ఒక దశాబ్దంలోనే. వద్దనకుండానే సంపద పెరిగింది. కోరకుండానే ఆశ్రితు లెక్కువయ్యారు. ఎంద రున్నా, ఏమున్నా తీరకుండా కొరతగానే మిగిలిపోయింది తీరని కోరిక.

ఎడారి జీవితంలో అంతులేని ఒంటరితనం. ఆ క్షణం నుంచి తను అన్వేషించింది, అర్థించింది ధనికుల ఇళ్ళలోని వజ్రవైడూర్యాలు కాదు. తన ఒంటరితనం బాపి ఈ అమావాస్య బ్రతుకులో వెన్నెల తీసుకొచ్చే వ్యక్తి కోసం. మెరుపులా మెరిసింది; కలలాగా కదిలి వచ్చింది; దైవమిచ్చిన వరంలాగా ఎదుట నిలిచింది.

ఆ నాటినుంచి తన బ్రతుకే ఒక మలుపు తిరిగిందని నమ్మకం కలిగింది. తను బందిపోటుదొంగ. ఆమె వేశ్య. తమ కలయికలో బ్రతుకు ఇచ్చిన శాపాలు తొలగిపోతాయని, దైవమిచ్చిన వరమే మిగిలిపోతుందని, తాముకూడా నిర్భయంగా, నిశ్చింతతో సాటిమానవుల్లాగా బ్రతకగల శుభఘడియ వచ్చిందని తాము రూఢిగా నమ్మారు.

వృత్తికి వేశ్య అయినా పేరు 'సుశీల'. తను బందిపోటుదొంగ. పేరు 'రఘు'.

ఇదే కాలోలు సృష్టి వైచిత్ర్యం!

అగ్నిసాక్షిగా కాకపోయినా, దైవసాక్షిగా తామిద్దరు ఏకమైనప్పుడే మనసులు చేసుకున్న వాగ్దానం — ధర్మార్థకామ మోక్షములు తప్పి చరించమని కాదు.

ఆమె ఇచ్చిన మాట— ఆ నాటి నుంచి తాను సుశీలనే నని. అతడు చేసిన బాస— ఆ క్షణం నుంచి ప్రజలను కొల్లగొట్టనని. సంకల్పం సత్సంకల్పమే. కానీ, ఎదురైంది, తమ జీవితాల్ని మళ్ళీ ఎదురు తిప్పింది ఈ సంఘమే.

ఈ సంఘానికి దూరంగా వెళ్ళి బ్రతుకుదాం, ఈ మానవులు మనల్ని బ్రతకనీయరు అని మనసుకు నిశ్చయం వచ్చింది. కొండలు, కోనలు, అడవులు దాటి మానవుల నుంచి దూరంగా పారిపోవడానికి, విసిగి వేసారి చిట్టచివరికి చేరుకున్నారు నిర్జన ఏకాంతవనానికి.

ఆ క్షణం అనిపించింది— స్వర్గం అంటే ఇదే కాబోలు. స్వర్గం ఇదే అయితే మరి దేవతలేరీ?

తనకి కనిపించిన ఆ ఒక్క వ్యక్తి— ముప్ఫై మూడు కోట్ల దేవతల్లో ఒకడని తాను భావించాడు. అది నిజమని నమ్మాడు.

ఈ శరణార్థులకు ఎంతో ప్రసన్న వదనంతో స్వాగతమిచ్చాడు; ఆశ్రయమిచ్చాడు.

మానవసమాజానికి దూరంగా, ఆ ప్రశాంత వాతావరణంలో ఒక నూతన అధ్యాయం ప్రారంభమైంది. యుగయుగాల నరకంలో ఒక లిప్తకాలం స్వర్గం కనిపించింది.

ఆయన నీడలో తాము చింతలకు, చికాకులకు దూరంగానే ఉన్నారు. రోజూ తను వెయ్యి దేవుళ్ళకు మొక్కుకునే వాడు — మాకు ఈ అదృష్టం చాలు, ఇంతకన్న స్వర్గం మాకు అక్కర్లేదు అని.

కానీ, పీడకలలు దూరం కాలేదు. శాపాలు తీరలేదు. పొదలచాటున దాగిన విషనాగులు బుసలు కొట్టాయి. వెలుగు చూసిన మానవుడు దూరమయ్యాడు. మరిచిపోయిన దానవుడు మళ్ళీ ఎదుటికి వచ్చాడు.

కలతనిద్ర నుంచి ఉలిక్కిపడి లేచాడు తను.

నీడలా వెన్నంటి ఉండే సుశీల తన పక్కన లేదు.

ఏమైంది?

ఈ ఘోర అరణ్యంలో ఏమైంది? అనుమానం కన్న తనకు ఆవేదన కలిగింది. వెతుక్కుంటూ వెళ్ళాడు. సుశీల— సుశీల కాలేదు. వెనకటి గుణం మానలేదు. ఎంతటి బలవంతులనయినా ప్రలోభం బలహీనుల్ని చేస్తుంది కాబోలు.

తన దగ్గ రేముందని తనను ప్రేమించడానికి?

జీవితమంతా నిరాశ్రయుడే. చట్టం నుంచి అనుక్షణం పారిపోయే దొంగ తను.

తన నీడలో ఆమె మనుగడకు రక్షణ లేదని భావించింది కాబోలు. అందుకనే అంతులేని స్వార్థంతో ఈ పాపపు తలంపు మనసులో మొలకెత్తింది.

తను భ్రష్టురాలవడమే కాదు, తనకు శరణు ఇచ్చిన దైవాన్ని రాక్షసుడుగా మార్చివేసింది.

ఎంత కాలం నుంచి జరుగుతూందో ఈ కపటనాటకం!

ఎంత కాలంనుంచి జరుగుతూందో ఈ కుట్ర!

వారి మాటలన్నీ తను వినలేదు. కానీ, విన్న కొద్ది మాటలు చాలు, ఒళ్ళు జలదరించడానికి.

ఆ ప్రేయసీ ప్రియుల సంకల్పం— తనకు త్వరలోనే స్వర్గారోహణం.

తీరని సమస్య అల్లా— మార్గమేమిటా అనే.

కాలకూట విషమా? ఖడ్గమా?

శుభముహూర్తంకూడా నిశ్చయమైంది. ఇరవై నాలుగు గంటల్లో తన కోసం రథం సిద్ధంగా ఉంటుంది— స్వర్గానికి తీసుకువెళ్ళడానికి.

హంస లేచిపోయిన మరుక్షణం మట్టిలో పుట్టి, మట్టిలో పెరిగిన ఈ శరీరం మొసళ్ళ పాలవుతుంది.

ఈ విశాల ప్రపంచంలో తను లేనని విషయం భగవంతునికికూడా అంతు చిక్కదు.

ఆ మరుక్షణం నుంచే తామిద్దరూ హాయిగా, ఆనందంగా ఈ వనరాజ్యం ఏలుతూ కలకాలం గడపవచ్చు.

నమ్మకూడదనుకుంటూనే మనసు నమ్మింది.

వినకూడదనుకుంటూనే హృదయం విన్నది. జీవితంలో మొట్టమొదటిసారిగా ఈర్ష్య కలిగింది.

'తనది', 'తనవారు' అని ఆలోచన కలిగింది. 'నమ్మకద్రోహ'మనే బాధ కలిగింది.

మానవుడి మాట దానవుడు వినలేదు.

ఆమె మీద నీ కేం అధికారం లేదు. తాళి కట్టిన భార్యకాదు. వ్యభిచారిణి. వేశ్య. స్వర్గానికి వెళ్ళినా తన వృత్తి మానదు. మరిచిపో. ఈ నమ్మకద్రోహుల్ని మరిచిపో. ఈ వెలిసిపోయిన దేవతల్ని మరిచిపో.

ఎలా వెళ్ళడం? ఎందుకు వెళ్ళడం? ఇక్కడ తనది, తన వారంటూ ఏదీ లేదు. తను ఎప్పుడూ ఒంటరివాడే. వెళ్ళిపోవాలి. దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి. కానీ, అమృతంలో విషం నింపుకుని వచ్చింది ప్రణయదేవత. ఆశ్రయమిచ్చిన చేతితోనే గండ్రగొడ్డలి తీసుకువచ్చాడు దిగి వచ్చిన దైవం.

అమృతం నేలపాలయింది. ఆత్మరక్షణలో గండ్రగొడ్డలి దూరంగా తూలి పడ్డది.

నేల కూలిన దైవం జాలిగా 'రఘూ!' అని అర్థించినప్పుడు, ప్రాణభిక్ష పెట్టమని ప్రార్థించినప్పుడు ఆవేశంలో అంధుడైన తన చేతిలోని సువసం ఆ బలహీనుడి గుండెల్లో గుచ్చుకుంది. భయంకర ఆర్తనాదం! మళ్ళీ నిశ్శబ్దం! వెనుతిరిగి చూస్తే మిగిలింది తను, హంస లేని ఆ జీవి.

మనసు వేసిన మొదటి ప్రశ్న.

సుశీల ఏది?

ప్రశ్నకు సమాధానం త్వరలోనే దొరికింది.

సుశీల తిరిగి వచ్చింది. ఒంటరిగా కాదు, పోలీసుదళాన్నే వెంట బెట్టుకు వచ్చింది.

తన మాట ఎవరూ నమ్మలేదు. తన మొర ఎవరూ ఆలకించలేదు.

కర్కశంగా తను చెప్పిన నిజంకన్నా, కన్నీటితో సుశీల చెప్పిన అబద్ధాన్నే ప్రపంచం ఎక్కువగా నమ్మింది.

లెక్కలేనన్ని సాక్ష్యాలు, ఆధారాలు దొరికాయి.

ప్రత్యక్షంగా కాకపోయినా, పరోక్షంగానైనా తన దుర్మార్గాన్ని చాటి చెప్పగల వ్యక్తులు అనేకులు కనిపించారు. ముందుకు వచ్చారు. 'సర్కమ్‌స్టాన్‌షియల్ ఎవిడెన్స్', 'ఫొటోగ్రాఫిక్ ఎవిడెన్స్' అంటూ ఏమిటేమిటో మాటలు వినిపించాయి.

కష్టంలో ఆదుకుని, చేరదీసి, శరణు ఇచ్చిన ఆత్మీయుని హత్య చేసిన నరరూప రాక్షసుడని సాక్ష్యాలతో ఋజువైంది.

మనసులో నిర్ధారణ అయింది. 'అందుకనే జూరీలు ఏకగ్రీవంగా "దోషి" అని నమ్మతించి, శిక్షకు అర్హుడని నిర్ణయించి, నాకు ప్రసాదించిన వరం 'మరణశిక్ష.' అది ఏ నాటి గాథో?

నాటినుంచి నేటి వరకు ఎన్ని యుగాలు గడిచిపోయాయి! ఎన్ని కలలు కరిగిపోయాయి! ఎన్ని స్మృతులు దూరమయ్యాయి?

ఈ నాలుగు సంవత్సరాల్లో తను

బొమ్మలు ఫొటో—దిలీప్ బెనర్జీ (కలకత్తా)

మరిచిపోయినా సంఘం, చట్టం మరిచిపోనిది తనకు విధింపబడిన మరణశిక్ష.

అది ఈ నాడు ఖాయం.

కొద్ది రోజుల్లోనో, కొద్ది క్షణాల్లోనో తాను మరణించబోతున్నాడంటే తనకు భయం వేయడం లేదే? తనలో ఆందోళన కలగడం లేదే?

ఎలాగైనా ఇక్కడినుంచి పారిపోయి బ్రతకాలన్న ఆసక్తి కలగడం లేదే?

అయినా, జీవితంలో ఏముంది?

సింగనలాటి దొంగలు, సుశీలలాటి వేశ్యలు!

వద్దు, వద్దు. అటువంటి జీవితమే వద్దు. ఎన్నో యుగాలు గడిచాయి.

మళ్ళీ కటకటాల తలుపులు తెరుచుకున్నాయి.

జైలరు వచ్చాడు. 'డాక్టరుగారు పిలుస్తున్నారు' అన్నాడు.

డాక్టరుగారి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. తన గుండె పరీక్ష చేశారు. తన నాడిని పరీక్ష చేశారు. తన రక్తాన్ని పరీక్ష చేశారు.

డాక్టరు తనవంక చూడకుండా జైలరుతో— "ఓ. కె. హి ఈజ్ క్వయిట్ హెల్తీ" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

మహనీయులకు, మహాత్ములకు లభించే సత్కారం తనకు లభించింది.

శ్రీకృష్ణుడికి లాగా తనకుకూడా తులాభారం వేశారు.

తనకు సరిసమానంగా సత్యాదేవి సంపదలన్నీ వెయ్యలేదు; రుక్మిణీదేవి తులసి దళంతో తనని తూచలేదు.

తనకు తులాభారం ఇసుకతో.

తనకు సరిసమానమైన బరువుగల ఇసుకను ఒక పెద్ద గోనెసంచీలో పోసి, ఆ సంచీని దూలానికి కట్టిన ఒక పెద్ద తాడుతో వేలాడగట్టారు. జైలరు— 'ఓ. కే. ఇట్ విల్ విత్‌స్టాండ్' అన్నాడు.

తను ఉండబట్టలేక అడిగేశాడు. 'ఎందు కిదంతా?' ఆయనేమీ మాట్లాడలేదు.

తను మళ్ళీ తడబడుతూ అడిగాడు. 'ఈ తాడు?' ఆయన మధ్యలో అందుకుని, 'ఔను. దానితోనే'— అన్నాడు. ఇద్దరూ కలిసి తిరిగి వచ్చారు.

ఆయన వెళ్ళబోయే ముందు తను ఒకే ఒక ప్రశ్న వేశాడు: 'ఎప్పుడూ?'

'ఏప్రిల్ పదమూడు— శుక్రవారం.'

'అంటే?'

'నలభై ఎనిమిది గంటలు.'

ఈ భువినుంచి అమరలోకానికి సాగిపోవడానికి వ్యవధి నలభై ఎనిమిది గంటలు.

ఇంత కాలం మరిచిపోయిన ప్రపంచానికి పాపం, తను ఇప్పుడు గుర్తు వచ్చాడు కాబోలు.

తనని చూడటానికి వచ్చే వాళ్ళ సంఖ్య ఒక్క సారిగా పెరిగింది. తన గది దగ్గర అహర్నిశలు ఎవరో ఒకరు ఉంటూనే ఉన్నారు. ఇంతలోనే ఏమన్నా అఘాయిత్యం చేస్తాడని భయం కాబోలు! జైలు సూపరింటెండెంటు వచ్చాడు, తనని చూడ్డానికి.

'ఏమైనా కావాలా?' అనడిగాడు.

తనకు. . . ఇంకా ఏం కావాలి?

ఆయన అడిగిన ప్రశ్నకు తనేం సమాధానం చెప్పలేదు.

అన్ని రోజులకన్న ఈ రోజు భోజనం బాగుంది. ఒక ఖైదీని చూసినట్టు చూడలేదు. ఒక అతిథిని గౌరవించినట్టు గౌరవించారు.

మనసులో ఎంత ఆందోళన ఉన్నా శరీరం ఆదమరిచి నిద్రపోయింది అలా ఎంత సేపు నిద్రపోయాడో ఏమో? కన్ను తెరిచి చూసేసరికి ప్రపంచాన్ని అలుముకుంటున్న చీకట్లు తనకు కనిపించాయి. కాలగర్భంలో కలిసిపోతున్న సూర్యుని అంతిమ రేఖల అరుణిమను చూద్దామని ఆశగా కటకటాల దగ్గరకు వెళ్ళి నిలబడ్డాడు.

తన మనస్సులోని ఒక కంఠం పలికింది— 'ఏం కావాలి?' అని. అప్రయత్నంగా తన నోటివెంట వచ్చిన మాట— 'సూర్యుడు కావాలి'.

'రేపు పొద్దుటిదాకా ఆయన రాడు' అన్నాడు జైలరు.

అప్పుడు మనసుకి అనిపించింది— రేపు కంటికి కనిపించే వెలుగే ఆఖరి వెలుగు.

జైలరు మళ్ళీ ప్రశ్నించాడు: 'ఏమన్నా కావాలా?'

మళ్ళీ అదే సమాధానం.

అతను ఒక్క క్షణ మాగి మళ్ళీ ప్రశ్నించాడు: 'ఎవరితోనైనా ఏమైనా చెప్పాలా?'

తను ఎవరికి, ఏం చెప్పాలి?

తనకు ఎవరున్నారని సందేశమివ్వాలి?

"మాతా నాస్తి— పితా నాస్తి, నాస్తి బంధు సహోదరా:" కానీ, సుశీల ఉందిగా?

సుశీలకు తనేమైనా చెప్పాలా?

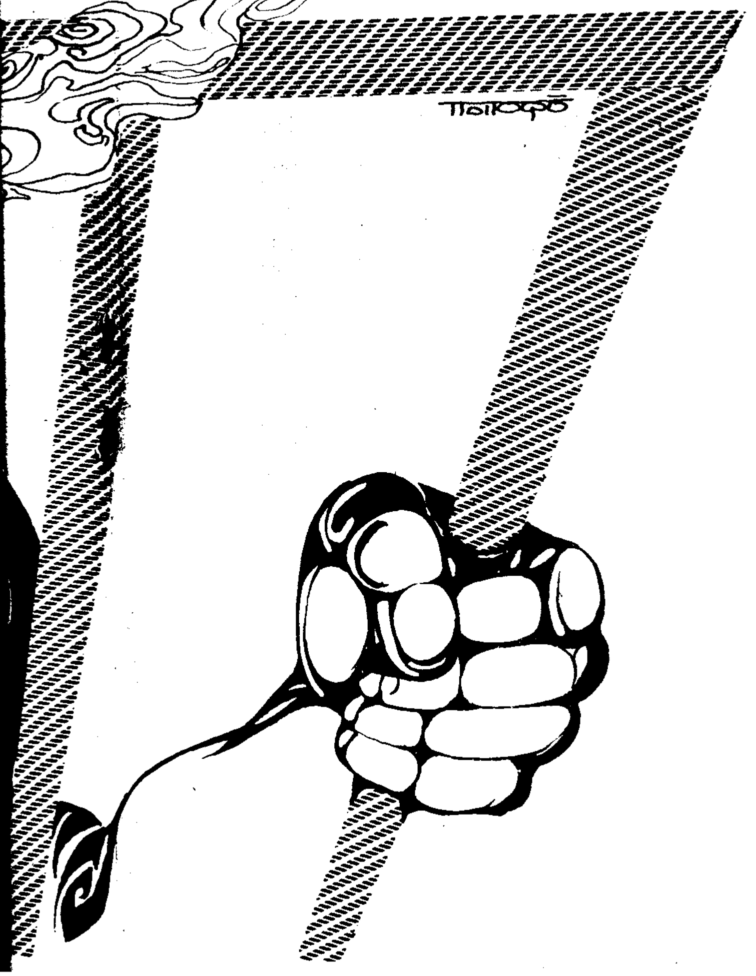

ఔను. ఎన్నో చెప్పాలి.

ఇంత జరిగినా తన మనసులో ఎందుకో ఆ వ్యక్తిని చూస్తే ఇంకా అభిమానం!

ఒక్కసారి సుశీలని చూడగలిగితే? ఒక్కసారి ఆమెతో మాట్లాడగలిగితే? తను అడిగేదల్లా ఒక్కటే ఒక్క ప్రశ్న— 'ఎందు కింత ద్రోహం చేశావు?' అని.

'నేను నీకు చేసిన అపకారమేమిటి?'

నరకంలోనుంచి తప్పించి, స్వర్గానికి దారి చూపడమేనా తను చేసిన మహాపరాధం?

అర్హత లేని వాళ్ళని అందలా లెక్కించడమే తను చేసిన పెద్ద పొరబాటు.

అందుకనే అటువంటి పొరబాటు చెయ్యకుండా ఉండటం కోసమనే తనకు ఈ శిక్ష.

దూరంగా చీకటిని చీల్చుకుని ఎన్నో గంటలు కాలం గడిచిపోతూందని, బ్రతుకు తరిగిపోతూందని, జీవితం దూరమౌతూందని, మృత్యువు చేరువవుతూందని అనుక్షణం గుర్తుకు తెచ్చే ఎన్నో గంటలు, ధ్వనులు, ప్రతిధ్వనులు, వినిపించే పిట్టఅర్పులు, వినపడని హాహాకారాలు. అన్నిటి సందేశం ఒకటే.

చేరువవుతున్న మృత్యువును ధైర్యంగా ఆహ్వానించు. ద్వేషించే సంఘం నుంచి, ప్రేమించని వ్యక్తుల నుంచి దూరంగా తీసుకువెళ్ళే ఈ మృత్యువును సంతోషంగా ఆహ్వానించు.

తనకు తప్పనిసరిగా స్వర్గమే. యమయాతనలన్నీ, నరకమంతా అనుభవించిన తనకు దిక్కుమండలానికి అవతల లభించేది స్వర్గమే. ఏదో నిర్లిప్తత. ఏదో ఆవేదన. ఏదో ఆత్మసంతృప్తి. ఎందుకనో, ఎందుకనో! ఈ సారి కొత్వాలు గంట ఆరు సార్లు పలికింది. జాగ్రత్తగానే విన్నాడు— ఆరు గంటలు.

దూరంగా మళ్ళీ అదే కోయిల కంఠం కుహూ కుహూ అని పిలిచింది.

మనసుకు అనిపించింది— ఇంకొక ఇరవైనాలుగు గంటలు పోనీ, నీ కన్నా నేను స్వేచ్ఛగానే ఉంటాను.

నీ కన్నా ఎత్తునుంచి కుహూ కుహూ అని కూస్తాను.

అప్పుడు నన్నెవ్వరూ ఆపలేరు. ఎవరూ నా సంగీతం కాదనలేరు.

ఇరవైనాలుగు గంటలు. అప్పుడే కొన్ని నిమిషాలు, గడియలు తరిగిపోయాయి.

సూర్యుడు రోజుకన్న మరింత తొందరగా పరుగెడుతున్నాడేం? ఈ దురదృష్టవంతుణ్ణి చూడకుండా పారిపోదామని వడివడిగా సాగిపోతున్నాడా?

మనస్సుకు లేని ఆకలి శరీరానికి చెప్పింది—ఏమని? జాము పొద్దు ఎక్కిందని.

ఎంతో సేపు ఎంతో హాయిగా, ఎంతో స్వేచ్ఛగా, తనివితీరా స్నానం చేశాడు.

అప్పుడూ తన చుట్టూ అంతులేని పరివారమే.

తన కనుసన్నలలో మెలిగేవారే.

వేడివేడి భోజనం వచ్చింది. రుచి రుచిగల పదార్థాలున్నాయి.

తను భోజనం చేస్తున్నంత సేపూ అంత పెద్ద అధికారులు తన ముందు చేతులు కట్టుకుని, అప్రమత్తులై నిలబడే ఉన్నారు.

ఇంకొక పదహారు గంటలు.

మనసుకు ఒకటే సంకల్పం. అన్నీ మరిచిపోవాలి. కనులు మూసుకుని నిద్ర పోవాలి.

వెళ్ళిపోండి, వెళ్ళిపోండి ఇక్కడినుంచి అని తను బిగ్గరగా కేకలు పెట్టాడు.

వాళ్ళు ఆశ్చర్యపడకుండా తన వంక చూశారు.

ఎవరో వస్తున్న సవ్వడి అయింది. ఛీఫ్‌వార్డెను, జైలు సూపరింటెండెంటు, జైలుడాక్టరు.

డాక్టరు తనను పరీక్ష చేశాడు. మళ్ళీ నిన్నటి మాటే. 'హి ఈజ్ పర్‌ఫెక్ట్‌లీ ఆల్‌రైట్.'

జైలు సూపరింటెండెంటు తనకు ఒక కాగితం ఇచ్చాడు.

రాష్ట్రపతి భవనం నుంచి వచ్చిన సందేశ మది.

తన తరఫున తన వకీలు పంపిన క్లెమెన్సీ పిటిషనుకు సమాధాన మది.

మరణశిక్షను రద్దు చేయతగిన ప్రత్యేక కారణాలుగానీ, పరిస్థితులుగానీ లేనందున, నేరస్థుడు ఈ శిక్షకు అర్హుడే నని సాక్ష్యాధారాలు తగినంతగా ఉన్నందున సుప్రీం కోర్టు ఇంతకు మునుపు హైకోర్టు ధ్రువపరిచిన మరణశిక్షను ఖాయపరచడమైనది.

జైలరు ఏం మాట్లాడలేదు. తనూ ఏం మాట్లాడలేదు.

ఛీఫ్‌వార్డెనుతో తను నెమ్మదిగా, 'సుశీలకు కబురు పంపగలరా?' అని అన్నాడు.

ఆయనేం మాట్లాడలేదు.

డాక్టరుగారు మాత్రం— 'ఎవరికైనా ఉత్తరం రాయదలుచుకుంటే రాయండి. పంపిస్తాం' అన్నారు.

అక్కడ అందరూ ఉన్నా తను మాత్రం ఒంటరివాడుగానే ఉన్నాడు. ఎన్నో ఉత్తరాలు వ్రాద్దామనిపించింది.

సంసారబాధ్యత విస్మరించి తన స్వార్థమే సమస్తమనుకుని, తనని, తన వారిని సర్వనాశనం చేసిన ఆ జూదరి తండ్రికి ఉత్తరం వ్రాద్దామనిపించింది. తండ్రికన్నా పది రెట్లు పాపం చేసి తనకు అంతులేని అపకారం చేసిన తల్లికి వ్రాద్దామనిపించింది.

మురికి కూపంలో, బురదగుంటలో కుంగి కృశిస్తూ, తన చేయూతతో మళ్ళీ మనిషిగా మారి, అదృష్టం ఆమడ దూరమైతే, తనకే అంతులేని అపకారం తల పెట్టిన ఆ సుశీలకు వ్రాద్దామనిపించింది. 'సర్‌కంస్టాన్షియల్ ఎవిడెన్స్', 'ఫొటోగ్రాఫిక్ ఎవిడెన్సు' అంటూ తనని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోకుండా తన మాటలు అర్థం చేసుకోకుండా, తనని దోషిగా నిర్ణయించి, మరణశిక్ష విధించిన జూరీ మెంబర్లకు, డిస్ట్రిక్ట్ సెషన్స్ జడ్జికి వ్రాద్దామనిపించింది.

ఈ నాలుగు సంవత్సరాలుగా తనకు ఎలాగైనా విముక్తి కలిగించాలని రేయింబవలు కష్టపడిన వకీలుగారికి వ్రాద్దామనిపించింది.

తన బ్రతుకు బండలు చేసి బందిపోటుగా మార్చిన సింగన దొరకు వ్రాద్దామనిపించింది.

మనసు ఒక్కసారి గర్జించింది. ఇంత అశాంతిలోను ఏదో నిర్లిప్తత, ఏదో నిస్తబ్ధత.

తను బిగ్గరగా అన్నాడు— 'నన్ను మరిచిపోనివ్వండి. మరిచిపోనివ్వండి.'

పదును

ఉద్రేకం ఎక్కువైనప్పుడు పెట్టుకునే ముద్దులో వాంఛ, ఆత్మీయంగా పెట్టుకునే ముద్దులో ప్రేమ కనిపిస్తుంది.

—బోపి

> **వెలుగు — నీడ**
>
> **తీరని కోర్కెల తియ్యని కల స్వర్గం. రగిలే ఆత్మల చెరగని నీడ నరకం.**
>
> **—ఓమర్ ఖయ్యాం**

తన వంక ఆశ్చర్యంగా జైలు సూపరింటెండెంటు, వార్డెను చూస్తున్నారు.

డాక్టరు నెమ్మదిగా— 'నిదుర పోవడానికి ఇంజెక్షన్ ఇవ్వనా?' అనడిగాడు.

సూపరింటెండెంటు కంఠం వారిస్తూ—'డాక్టర్!' అన్నది.

డాక్టరేం మాట్లాడలేదు. బయటకు వెళ్ళిపోయాడు.

తను, జైలు సూపరింటెండెంటు మిగిలారు.

ఇద్దరి మధ్య మాట్లాడటానికి మాటల్లేవు. ఇద్దరిది తలో ప్రపంచం; తలో ఆలోచన.

అలా ఎంత సేపు గడిచిందో?

ఛీఫ్‌వార్డెను వెంట ఎవరో వచ్చారు. ఆ మనిషిని చూడగానే అప్రయత్నంగానే తను నమస్కారం చేశాడు. ఎంతో స్ఫురద్రూపి. ముఖంలో కొట్టవచ్చే ఆ వర్చస్సు. ఆయన్ని చూడగానే ఏదో ప్రశాంతత.

అంతా వెళ్ళిపోయారు. తామిద్దరే మిగిలారు.

ఆయన 'ఫాదర్ వెంచూరియన్' అని అన్నారు.

'నేను మూడువందల తొంభై మూడుని.'

ఆయన చేతిలోని బైబిలు, మెడ లోని సిలువ తనని ఒక్క క్షణం ఆకర్షిం చాయి.

తను ఆయన వంక చూసి, 'కూర్చోండి' అని మర్యాద చేశాడు.

'నువ్వుకూడా కూర్చో, నాయనా' అని ఆయన బదులు పలికాడు.

కొద్ది క్షణాలు ఇద్దరి మధ్య మౌనం.

కొద్ది క్షణాలు అంతా నిశ్శబ్దం.

'భగవంతుని ప్రార్థించు. మనసు తేలిక అవుతుంది.'

'ఎందుకని? ఎందుకు ప్రార్థించాలి?'

'ఆయన జగద్రక్షకుడు కనక.'

'ఇంత అశాంతి, ఇంత ద్వేషం, ఇంత అన్యాయం జరుగుతున్నా, చూస్తూ సహించి ఊరుకున్న ఆయన జగద్రక్షకు డేమిటి?

'దైవమే ఉంటే ఇంత దుఃఖ మెందు కుంటుంది? ఇంత బాధ ఎందు కుంటుంది?'

ఆయన ముఖంలో మందహాసం కని పించింది.

'సుఖం విలువ తెలుసుకోవాలనే ఇంత దుఃఖాన్ని సృష్టించాడు మానవు లకు.'

'మరి అన్యాయం? మరి ద్వేషం?'

'రాక్షసుడు మానవుడు గాను, మానవుడు దేవత గాను, దేవత దైవం గాను ప్రగతి పొందడం కోసమని ఈ అరిష్టాలను సృష్టించాడు భగవంతుడు' అన్నాడు.

తను పెద్ద పెట్టున నవ్వాడు.

ఆయన నవ్వలేదు.

'తను సృష్టించిన మానవ జీవితా లతో చెలగాటమాడటం ఆయనకుసరదా?'

'గమ్యం చేరడానికి ప్రయత్నం చేసే వారికి చేయూత నివ్వడమే ఆయనకు లక్ష్యం.'

'వెళ్ళండి, ఫాదర్. నాకు చాలా పని ఉంది. నా కాలం చాలా అమూల్యం.

అస్తమించే సూర్యుణ్ణి నేను మళ్ళీ ఎప్పటికి చూడలేను.

ఉదయించే చంద్రుడు నాకు మళ్ళీ కనిపించడేమో?

నన్ను చూడనివ్వండి. నేను వెళ్ళే లోకంలో సూర్యచంద్రు లుంటారో, లేదో? ఈ అందమైన ఆకాశముంటుందో లేదో! మిల మిల మెరిసే ఈ లక్షలాది నక్షత్రా లుంటాయో, లేదో! నన్ను చూడ నివ్వండి.'

'కంటితో కాదు, మనసుతో చూడు.'

'ఏం కనిపిస్తుంది?'

'అంతులేని ప్రశాంతత; అనన్యమైన ఆనందం.'

తనకు అంతులేని కోపం కలిగింది.

'అంత ప్రశాంతత, అంతటి ఆనందం ఉంటే మీ రక్కడికి వెళ్ళలేదేం? ఇంకా ఇక్కడే ఉన్నారేం?' అని కర్కశంగా అన్నాడు.

ఆయన లోని చిరునవ్వు మారలేదు. చిద్విలాసం మారలేదు.

'దేనికైనా ప్రభువు ఆజ్ఞ కావాలి. దైవం సంకల్పించాలి.'

సూర్యుడు ఎప్పుడో అస్తమించాడు.

ఎంతసేపు ఎదురు చూసినా చంద మామ రాలేదు. 'ఎందుకని?' అని తను ప్రశ్నించాడు.

'ఈ రోజు అమావాస్య' అని సమా ధానం వచ్చింది.

'చందమామని చూడకుండానే వెళ్ళి పోతున్నాను.'

మనస్సుకు బాధ కలిగింది. కాలం నిలిచిపోయి నట్టనిపించింది. కానీ, కాలం నడుస్తూనే ఉంది.

దూరంగా ఎక్కడో గంటలు.

ఎన్ని గంటలు? ఎన్ని గంటలో! లెక్క తెలియటం లేదు. కానీ, తెలిసిందల్లా ఆ గంటలు తను మళ్ళీ వినలేనవి.

చీకటి రాత్రిలో ఎక్కడో గుడ్లగూబ అరుపు.

తీతువుపిట్ట పిలుపు. చేరువవుతున్న పదధ్వనులు.

ఒకరుకాదు, ఇద్దరు కాదు, పరివారం.

వాళ్ళు తనని ప్రశ్నించలేదు. తనే ప్రశ్నించాడు.

'సమయం అయిందా?'

'ఔను' అన్నట్టు తల ఊచారు.

ఒక్కసారి గదంతా కలియ చూశాడు. మనస్సు ఒక్క క్షణం భయంతో కంపిం చింది.

ముందుకు సాగిన పాదం తడబడింది.

'కరేజ్, మై బాయ్! కరేజ్!' అని ఫాదర్ కంఠం పలికింది.

ఎవరిదో చేయి తనకు ఆసరా ఇచ్చింది.

జగన్నాథుని రథచక్రాలు కదిలాయి. మహాప్రస్థానం ప్రారంభమైంది. క్షణికమైన భయం దూరమైంది. అంతులేని ధైర్యం ఆవరించుకుంది.

రత్నఖచిత సింహాసనం అలంకరించ బడింది.

హిమంతులతో తరలిపోయే చక్రవర్తి లాగా, అప్సరసల నృత్యం తిలకించడానికి తరలిపోయే ఇంద్రుడి లాగా, తేలికైన మనసుతో ముందుకు వడివడిగా సాగి పోయాడు.

సింహాసనం ఎదురుచూస్తూంది.

దర్బారు కిటకిట లాడుతూంది.

ఎందరా, ఎందరా అని లెక్కించి చూస్తే, ఉన్నది ఆరుగురు.

నెమలి సింహాసనానికి మెట్లెన్ని?

ఆ ఆరుగురిలో ఒక వ్యక్తి— నల్ల కోటు, తెల్ల కాలరు చెప్పకుండానే తెలు స్తూంది.

తన వైపు తిరిగి 'రఘూ!' అని పిలిచినట్టుగా కాదు, తనని వినమన్నట్టు పిలిచాడు.

'1965వ సంవత్సరం మే నెల 16వ తారీఖు అర్ధరాత్రి రెండు గంటలకు అంతవరకు నీకు ఆశ్రయ మిచ్చి ఆదరిం చిన చంద్రశేఖరరావుని దుర్మార్గపు ఆలోచనతో అతని ఆస్తిని కాజేద్దామనే కోరికతో అతనిని నువ్వు కుట్రపన్ని హత్య చేసినట్టు నీపై ఆరోపించబడిన నేరం ఋజువు కాగా సెషన్సుజడ్జి విధించిన మరణశిక్షను హైకోర్టువారు ధ్రువపరిచారు. సుప్రీం కోర్టువారు ఖాయపరిచారు.

దయ చూపమని, శిక్షను తగ్గించ వలసిందని రాష్ట్రపతికి నువ్వు పంపిన అర్జీకూడా తిరస్కరించడమైంది.

సెక్షన్ 302 ఐ. పి. సి. నీకు విధించబడిన ఈ శిక్షను కొద్ది క్షణాల్లో అమలుపరచబోతున్నాం.'

తను ఏం మాట్లాడలేదు. ఈ విషయంలో తన కేం సంబంధం లేనట్టు అన్యమనస్కుడై వింటున్నాడు.

వారందరి వంక ఒక్కసారి చూశాడు.

జైలు సూపరింటెండెంటు, ఛీఫ్ వార్డెను, డాక్టరు, మాజిస్ట్రేటు, సింహాసనం మీద తన కోసం వేచి ఉన్న ఆ వ్యక్తి — అందరి వంక చూశాడు.

ఏదో చెబుదామనుకున్నాడు. మనస్సు పదేపదే హెచ్చరించింది. ధైర్యంగా ఉండాలి.

ఎవరో తన చెయ్యి పుచ్చుకున్నారు. తన వెంట నడిచారు.

ఒక్కొక్కటే. . . ఒకటి. . . రెండు . . . మూడు. . . హమ్మయ్య. . . లెక్క తేలింది. . . నెమలి సింహాసనానికి మెట్లు ప—ద—మూ—డు.

కన్నెత్తి పైకి చూశాడు. తనను సరాసరి స్వర్గానికి తీసుకువెళ్ళే సాధనం ఎదురుగా కనిపిస్తూంది.

వెనక్కి తిరిగి ఒకసారి చూశాడు. గంభీరమైన వదనాలు. ఫాదర్ వెంచూరియన్ కళ్ళు చెపుతున్నాయి తనతో— 'కరేజ్, మై బాయ్! కరేజ్!'

ఆలోచనకి అంతరాయం కలిగింది. రెండు కాళ్ళని దగ్గరికి చేర్చి బంధించి వేస్తున్నారు, తోలు పటకాలతో.

చేతులు వెనక్కి విరిచి తాళ్ళతో కట్టివేస్తున్నారు.

ప్రపంచం తనకి కనిపించకుండానే నల్లటి ముసుగు.

దూరంగా గంటలు కొట్టిన శబ్దం.

ఈ సారి లెక్క తెలిసింది—నాలుగు గంటలు.

కాలపాశం కంఠానికి తగిలింది. యమదూతలు ఎదురుగా నిలిచారు. ముడి బిగుసుకొనిపోతూంది.

ప్రపంచానికి వినిపించిన ఆఖరి మాటలు— 'నా కెవ్వరి మీద నాకు కోపం లేదు ... నా కెవ్వరిమీద నాకు కోపం లేదు. ★